

Bijeenkomst 7: Meisjesbesnijdenis

Tijd : Basisprogramma: 160 minuten, optioneel sub-thema 45 minuten.

Inleiding

Deze themabijeenkomst gaat over Vrouwelijke Genitale Verminking (VGV) of meisjesbesnijdenis. In een aantal landen worden meisjes en jongens al op jonge leeftijd besneden. De leeftijd waarop en de wijze van besnijdenis kan per cultuur of land verschillen. De besnijdenis heeft vaak een andere sociaal culturele betekenis, dan hoe we in Nederland naar jongens- of meisjesbesnijdenis kijken. Het recht op zelfbeschikking staat bijvoorbeeld in Nederland hoog in het vaandel. Nieuwkomers hebben vaak beperkte kennis over het vrouwelijk en mannelijk lichaam, zijn minder vertrouwd met onze waarden en zijn onvoldoende op de hoogte van de Nederlandse context en wet- en regelgeving.

Doel

Doel van de bijeenkomst is deelnemers kennis te laten nemen van de Nederlandse context en wet- en regelgeving rondom meisjesbesnijdenis. We geven informatie over de verschillende sociaal culturele contexten waarin besnijdenis al of niet plaatsvindt, welke vormen er zijn en wat de impact kan zijn op de gezondheid, het seksuele en sociale leven. Deelnemers krijgen ook informatie over eventuele klachten en problemen, waar ze hulp kunnen krijgen en hoe ze om kunnen gaan met sociale druk.

In deze bijeenkomst komen naast de wettelijke en sociale betekenis van meisjesbesnijdenis, ook meer biologische informatie naar voren wat voor deelnemers nieuw kan zijn. Het thema kan gevoelig liggen bij de deelnemers en nieuwkomers kunnen zelf al of niet besneden zijn. Toon begrip voor de sociaal-culturele context waarin de deelnemers zijn opgevoed en opgegroeid en zorg voor een veilige sfeer. Overweeg de inzet van sleutelpersonen.

Bijeenkomst combineren

Deze bijeenkomst kan gecombineerd worden met een bijeenkomst over geboorteregeling of seksuele ontwikkeling. Verder kan dit thema gecombineerd worden met bijeenkomsten over zwangerschap en bevalling.

In de meeste gevallen is het aan te bevelen:

- (jonge) mannen en vrouwen te scheiden.
- Gehuwden en ongehuwden te scheiden. Dit geldt met name voor vrouwen.

Kijk voor meer informatie in het document "Aandachtspunten in de seksuele voorlichting aan nieuwkomers + checklist" (<https://www.ggdghorkennisnet.nl/?file=46586&m=1554385934&action=file.download>).

Doelen

De deelnemer:

- Benoemt de veiligheidsregels.
- Benoemt dat besnijdenis zowel bij mannen als bij vrouwen plaats kan vinden.
- Benoemt dat er verschillende vormen van VGV zijn.
- Benoemt dat VGV geen religieus voorschrift is.
- Benoemt dat VGV in Nederland verboden is, ook wanneer VGV in het buitenland wordt uitgevoerd en wat de strafrechtelijke gevolgen ervan kunnen zijn.
- Benoemt de gezondheidsrisico's en klachten van VGV.
- Heeft nagedacht over de culturele achtergrond van VGV/sociale druk/beweegredeenen waarom (groot)ouders hun dochters wel of niet laten besnijden.
- Weet waar men ondersteuning kan vinden om VGV (bij zichzelf en anderen) te voorkomen en met familiedruk om te gaan.
- Benoemt waar meisjes en vrouwen met aan VGV gerelateerde klachten terecht kunnen.
- Benoemt waar mensen terecht kunnen bij een dreigende meisjesbesnijdenis.
- Heeft nagedacht over de eigen houding t.o.v. meisjesbesnijdenis.

Programma

- 7.1. Veiligheidsregels.
- 7.2. Inhoud van deze bijeenkomst.
- 7.3. Meisjesbesnijdenis.
- 7.4. Evaluatie en afronding.
- 7.5. Optioneel: Jongensbesnijdenis.

Benodigde materialen

- Flap-over of bord met stiften.
- Digibord of computer met beamer.
- Eigen mobieltjes, laptops of computer om 2 aan 2 informatie op te zoeken op de website <https://www.zanzu.nl/nl/vrouwelijke-genitale-verminking-0>
- De 4 vormen van meisjesbesnijdenis vind je op de pagina [Meisjesbesnijdenis - algemene informatie en terminologie - Pharos](#)
- Verklaring tegen meisjesbesnijdenis: <https://www.pharos.nl/infosheets/meisjesbesnijdenis-preventiematerialen/#verklaring-meisjesbesnijdenis> (beschikbaar in het Somalisch, Amhaars, Arabisch, Tigrinya, Engels, Nederlands).
- Folder mijn ouders zeggen nee: <https://www.pharos.nl/infosheets/meisjesbesnijdenis-preventiematerialen/> (beschikbaar in het Arabisch, Engels, Frans, Nederlands en Somalisch).
- Animatie meisjesbesnijdenis wat kan Sara doen via <https://www.pharos.nl/thema/meisjesbesnijdenis-vgv/>
- Werkblad 7.1: Veiligheidsregels.

Optioneel sub-thema: Jongensbesnijdenis

- Eigen mobieltjes, laptops of computer om 2 aan 2 informatie op te zoeken op de website Zanzu.nl

7.1. Veiligheidsregels

Tijd	: 10 minuten.
Werkwijze	: Kringgesprek.
Groep	: Zowel gemengd als apart mogelijk.
Benodigheden	: Werkblad 7.1. Algemene veiligheidsregels met symbolen voor luisteren, respect, vertrouwen en privacy of flap-over met tekst en stiften.

Doel

De deelnemer is op de hoogte welke regels in acht worden genomen om een veilige sfeer te creëren.

Werkwijze

Kringgesprek

Leg uit wat de regels zijn en licht de betekenis toe aan de hand van de afbeelding op Werkblad 7.1. Hang ze zichtbaar op.

Vraag ook input van de groep:

- Zijn er nog aanvullingen?
- Beloven we elkaar ons hieraan te houden?
- A: Luister naar elkaar en laat elkaar uitspreken.
- B: Respect: Respecteer elkaars mening, gevoelens, culturele en seksuele achtergrond. Lachen is oké, iemand uitlachen niet.
- C: Vertrouwen: Wat er in de groep wordt gezegd blijft in de groep. Vertel geen persoonlijke dingen (met naam en toenaam) aan personen buiten de groep.
- D: Passen: Het kan voorkomen dat iets te moeilijk is voor je om erover te praten. Dan mag je een keer passen.

Werkblad 7.1. Algemene veiligheidsregels met symbolen voor luisteren, respect, vertrouwen en privacy

A

B

C

D

Bron: Leerlingenboek Welkom Op School. Pharos, 2015

7.2. Doel en opzet van deze bijeenkomst

Tijd	: 15 minuten.
Werkwijze	: Groepjes.
Benodigheden	: Flap-over en stiften.

Doel

De deelnemer weet wat er deze bijeenkomst besproken wordt.

Werkwijze

Groepsgesprek

Geef aan dat het onderwerp over meisjesbesnijdenis gaat. Sommige vrouwen zijn in het land van herkomst besneden. De leeftijd waarop dit gebeurt en de vormen van meisjesbesnijdenis kunnen per land of cultuur verschillen. Ook de gevolgen op latere leeftijd kunnen verschillen. In Nederland is meisjesbesnijdenis van oudsher geen gewoonte. Daarom is het goed om hierover met elkaar te praten en er informatie over uit te wisselen.

Verdeel de groep desgewenst in tweeën of drieën. Geef elke groep een flap-over met twee kolommen. Aan de ene kant: wat weet ik over meisjesbesnijdenis en aan de andere kant: wat wil ik nog weten over vrouwenbesnijdenis. Laat de deelnemers in groepjes dit zelf aanvullen en bespreek dit plenair.

Voer een groepsgesprek over meisjesbesnijdenis:

- Hoe wordt besnijdenis in jouw land van herkomst genoemd?
- Wordt er over gepraat?
- Wie praten er over?
- Wat weten jullie van meisjesbesnijdenis? (op welke leeftijd, in welke vorm)
- Vanuit welke motieven of redenen kiezen mensen voor meisjesbesnijdenis?
- Waarom vindt dit niet in alle landen plaats?
- Welke vragen hebben jullie er over?

Geef aan dat je de input en vragen meeneemt in de bijeenkomst.

7.3. Meisjesbesnijdenis

Tijd	: 160 minuten.
Werkwijze	: Tweetallen gesprek en groepsgesprek.
Benodigheden	: Animatie: Meisjesbesnijdenis wat kan Sara doen via https://www.pharos.nl/thema/meisjesbesnijdenis-vgv/ (beschikbaar in het Nederlands en in het Engels en Frans met Nederlandse ondertiteling. Flap-over of bord om de verschillende vormen van VGV te tekenen. Digibord of computer met beamer. Extra laptops of computer of eigen mobieltjes om 2 aan 2 informatie op Zanzu.nl/nl te zoeken.
	Print voor de deelnemers uit:
	1. de 4 vormen van meisjesbesnijdenis: op de pagina https://www.pharos.nl/infosheets/algemene-informatie-over-meisjesbesnijdenis/
	2. Verklaring tegen meisjesbesnijdenis: https://www.pharos.nl/infosheets/meisjesbesnijdenis-preventiematerialen/#verklaring-meisjesbesnijdenis (beschikbaar in het Somalisch, Amhaars, Arabisch, Tigrinya, Engels, Nederlands).
	3. Mijn ouders zeggen nee (beschikbaar in het Arabisch, Engels, Frans, Nederlands en Somalisch): https://www.pharos.nl/infosheets/meisjesbesnijdenis-preventiematerialen/

Werkwijze

Gebruik de achtergrondinformatie.

1. Laat de Animatie 'meisjesbesnijdenis wat kan Sara doen' zien. Voer een gesprek na het zien van de animatie. En laat de deelnemers eerst twee aan twee onderstaande vragen beantwoorden.

Vragen:

- In de animatie komt naar voren dat in het land waar Sara vandaan komt het vroeger heel gewoon/normaal was om meisjes te besnijden. Herkennen jullie dit in je eigen herkomstland? Wat hoorde je?
 - Waarom laten ouders dit bij hun dochter doen?
 - Wat maakte het zo moeilijk voor ouders om hier niet aan mee te doen?
 - Hoor je nu nog weleens dat meisjes worden besneden? Waarom gebeurt dit nu nog denk je. Waarom gebeurt dit niet (meer), denk je?
 - Wat zijn argumenten om het nu niet (meer) te doen? En welke argumenten gebruiken mensen om het wel te doen?
2. Laat de deelnemers eerst twee aan twee op [Zanzu - vrouwelijke genitale verminking- wetgeving](#) de wetgeving rondom VGV opzoeken aan de hand van de volgende casus:

Sara is lang geleden, toen ze een jong meisje was, besneden. In veel landen in Afrika is meisjesbesnijdenis nu verboden. Maar soms gebeurt het toch.

- *Wat zegt de wet in Nederland als een meisje op vakantie in een ander land wordt besneden?*
- *Wat kun je doen om er voor te zorgen dat jonge meisjes niet worden besneden in landen waar dit af en toe nog wel gebeurt?*
- *Waar kun je heen als je denkt dat een meisje misschien wordt besneden tijdens haar vakantie in herkomstland?*

Bespreek daarna de casus plenair:

U kunt bij het bespreken van de casus de Verklaring tegen meisjesbesnijdenis:

<https://www.zanzu.nl/nl/vrouwelijke-genitale-verminking-0> (beschikbaar in het Somalisch, Amhaars, Arabisch, Tigrinya, Engels, Nederlands) en de folder Mijn ouders zeggen nee:

<https://www.pharos.nl/thema/meisjesbesnijdenis-vgv/> uitdelen en bespreken. Ouders kunnen de verklaring meenemen als ze met hun dochters met vakantie gaan in het herkomstland.

In de informatie over meisjesbesnijdenis staat dat meisjesbesnijdenis:

- schadelijk is voor de gezondheid en klachten kan geven, zowel op het moment dat dit gebeurt als lang daarna.
- geen religieus voorschrift is. Islamitische leiders over de hele wereld waaronder in Nederland zeggen dat meisjesbesnijdenis schadelijk is voor de gezondheid en zijn tegen meisjesbesnijdenis.
- in veel landen in de wereld en in Europa, waaronder Nederland, verboden is en strafbaar.

Benadruk dat steeds meer vrouwen en mannen uit landen waar meisjesbesnijdenis voorkomt (bijvoorbeeld Eritrea en Somalië) zich verzetten tegen meisjesbesnijdenis. In de hele wereld en ook in Nederland. Vraag aan de deelnemers of zij dit herkennen en of een voorbeeld kunnen noemen.

3. Geef aan dat er verschillende vormen van meisjesbesnijdenis zijn.

'Misschien kennen jullie een aantal vormen of heb je er van gehoord? Dan kunnen jullie mij helpen bij de uitleg'.

- Deel de folder met afbeeldingen van 4 typen meisjesbesnijdenis uit. Deze vind je op <https://www.pharos.nl/infosheets/algemene-informatie-over-meisjesbesnijdenis/>. Bereid de deelnemers erop voor dat in deze folder plaatjes over verschillende vormen van meisjesbesnijdenis staan. Houd er rekening mee dat de afbeeldingen heftige reactie of emoties kunnen losmaken.
- Geef de deelnemers de tijd om hun emoties te uiten en ga zo mogelijk in op wat de afbeeldingen bij de deelnemers oproept. Herinner de deelnemers zo nodig aan de veiligheidsregels die aan het begin van de bijeenkomst zijn besproken.
- Geef, met behulp van de afbeeldingen desgewenst met aanvulling/hulp van de deelnemers, uitleg over de verschillende vormen van meisjesbesnijdenis. Combinaties van deze types komen ook voor.

4. Stel de vraag 'Weten jullie (nog) welke klachten vrouwen kunnen krijgen door besnijdenis?' en bespreek ook de mogelijkheden voor hulp en zorg.

- Geef aan dat er, zoals ook in de animatie over Sara te zien is, verschillende hulpverleningsmogelijkheden zijn. Op <https://www.zanzu.nl/nl/vrouwelijke-genitale-verminking-0> staan ook organisaties voor hulp en advies.
- Laat de deelnemers op hun eigen mobieltjes of op laptops de hulpverleningsmogelijkheden opzoeken en geef hen hiervoor voldoende tijd en ruimte:
 1. Bij een dreigende meisjesbesnijdenis.
 2. Voor hulp bij klachten na meisjesbesnijdenis.
- Ondersteun de deelnemers bij het zoeken van de juiste informatie.

5. Vertel tenslotte dat naast meisjesbesnijdenis ook jongens/mannenbesnijdenis voorkomt.

Jongensbesnijdenis is niet strafbaar maar wordt in Nederland door artsen sterk afgeraden. In veel landen neemt het besnijden van jongens af, ook omdat jongensbesnijdenis niet helemaal zonder risico's is. Je kunt op Zanzu.nl informatie over jongens- en meisjesbesnijdenis opzoeken. Schrijf de links op een flap-over of op het bord:

- <https://www.zanzu.nl/nl/besnijdenis>
- [Zanzu.nl/nl - vrouwelijke-genitale-verminking](https://www.zanzu.nl/nl/vrouwelijke-genitale-verminking)

7.4. Afronding en evaluatie

Tijd	: 10 minuten.
Werkwijze	: Groepsgesprek.
Groep	: Gemengde groep.
Benodigheden	: Flap-over, drie vellen, stiften.

Doel

De deelnemer kan aangeven:

- Wat hij/zij deze bijeenkomst heeft geleerd. Wat was nieuw?
- Wat fijn was om te weten of te doen in deze bijeenkomst.
- Waar hij/zij meer tijd voor had willen hebben?
- Wat hij/zij nog zou willen weten/leren.

Werkwijze

Kringgesprek

Vraag:

- Wie kan vertellen wat er in de bijeenkomst is besproken. Laat de groep aanvullen en vul zo nodig zelf aan.
- Wat men nog meer zou willen leren. Schrijf dat op de flap en geef informatie over mogelijke vervolgbijeenkomsten.

Bedank de deelnemers voor hun input en benadruk dat alles wat in de groep is verteld binnen de groep blijft en niet buiten de groep met naam en toenaam wordt verteld.

7.5. Optioneel: Jongensbesnijdenis

Tijd	: 45 minuten.
Werkwijze	: Tweetalen en groepsgesprek.
Benodigheden	: Eigen mobieltjes, laptops of computer om 2 aan 2 informatie op te zoeken op de website: Zanzu.nl

Doel

De deelnemer:

- Benoemt het lichamelijke verschil tussen besneden en een onbesneden man.
- Benoemt redenen voor jongensbesnijdenis.
- Benoemt redenen tegen jongensbesnijdenis.
- Benoemt dat jongensbesnijdenis in Nederland afgeraden wordt door artsenorganisaties en wat de reden daarvan is.
- Benoemt waar je terecht kunt voor vragen en hulp over jongensbesnijdenis.

Werkwijze

Gebruik de achtergrondinformatie.

1. Geef aan dat naast meisjesbesnijdenis ook het besnijden van jongens/mannen voorkomt. Jongens worden geboren met een voorhuid. Als mannen besneden zijn, hebben zij geen voorhuid meer, of nog maar een deel ervan. Laat de deelnemers twee aan twee op zoek gaan naar informatie over mannenbesnijdenis. Bereid de deelnemers erop voor dat de afbeeldingen van geslachtsdelen van een besneden en een niet besneden man emoties en heftige reacties kunnen oproepen.
2. Laat de deelnemers informatie over mannenbesnijdenis op Zanzu.nl/nl-besnijdenis opzoeken. De deelnemers kunnen de teksten in het Nederlands en 15 andere talen lezen en in de meeste gevallen ook horen. Geef de deelnemers 15 minuten om de informatie samen te bekijken en met elkaar te bespreken. Ze kunnen dat doen aan de hand van de volgende vragen:
 - Is de informatie bij hen bekend, wat wel en wat niet?
 - Wat doet het met de deelnemers om deze informatie te lezen en de afbeeldingen te zien?
 - Waar kunnen mensen terecht met vragen en hulp over dit thema?
3. Ga plenair het gesprek aan over jongensbesnijdenis aan de hand van de volgende vragen:
 - Waarom worden jongens besneden en wat zijn hierbij de belangrijkste redenen of motieven?
 - In welke herkomstlanden komt dit voor en op welke leeftijd?
 - Is de informatie over jongensbesnijdenis anders op Zanzu.nl dan wat ze erover horen of weten? Wat is nieuw voor ze?
 - Wat doet het met de deelnemers om deze informatie te lezen en de afbeeldingen te zien?
 - Welke andere vragen hebben de deelnemers over dit onderwerp?

Geef tot slot aan dat op Zanzu.nl ook betrouwbare informatie staat over seksualiteit en relaties, zwanger worden, anticonceptie en over verschillende relaties. Er is ook informatie over hulp en advies, wet- en regelgeving.

Achtergrondinformatie en materialen meisjesbesnijdenis

Vrouwelijke Genitale Verminking (VGV) of meisjesbesnijdenis

VGV is de vertaling van FGM (Female Genital Mutilation), de term die door De WHO wordt gebruikt. Het gaat hierbij om een ingreep aan de uitwendige vrouwelijke geslachtsorganen zonder medische noodzaak.

Daarnaast geeft deze term aan dat het om een schadelijke praktijk gaat. Voor de vrouwen en mannen uit herkomstlanden waar VGV van oudsher voorkomt kan de term VGV als schokkend worden ervaren. Voor professionals is het opbouwen van een veilige, vertrouwelijke sfeer van belang. Aangeraden wordt daarom (ook) de term meisjesbesnijdenis te gebruiken.

- Pharos: Terminologie: <https://www.pharos.nl/infosheets/algemene-informatie-over-meisjesbesnijdenis/>
- Pharos-vgvfolder-pdf: <https://www.pharos.nl/kennisbank/vrouwelijke-genitale-verminking-stand-van-zaken-in-nederland/>

Aantallen

Volgens de WHO zijn er wereldwijd meer dan 200 miljoen, meestal jonge vrouwen, besneden. VGV komt het meest voor in Afrika en verder ook in sommige landen in het Midden-Oosten en Azië en bij migranten uit deze gebieden. Naar schatting lopen meer dan 3 miljoen vrouwen anno 2018 het risico om besneden te worden.

In Nederland wonen naar schatting 29.000 besneden vrouwen. Het merendeel is tussen de 20 en 49 jaar oud. Tachtig procent van deze vrouwen komt uit Somalië, Egypte, Ethiopië, Eritrea en de Koerdische autonome regio in Irak. Naar schatting lopen in Nederland elk jaar 40 tot 50 meisjes een reëel risico om besneden te worden. VGV is in Nederland en veel (herkomst) landen voor de wet verboden en strafbaar.

- Pharos - vgv wereldkaart: <https://www.pharos.nl/kennisbank/wereldkaart-met-prevalentie-vrouwelijke-genitale-verminking/>

Culturele traditie

Het besnijden of bewerken van de uitwendige genitalia van meisjes is een culturele traditie en nauw verbonden met opvattingen over reinheid, schoonheid, vrouwelijkheid en seksuele moraal. VGV staat niet in de Koran of bijbel als voorschrift beschreven. Islamitische leiders in de hele wereld, waaronder leiders in Nederland, hebben zich uitgesproken tegen meisjesbesnijdenis.

- Film-Schadelijke gevolgen vgv-geestelijke leider: https://www.youtube.com/watch?v=q4snt_D71zw

Ouders lieten hun dochters besnijden vanwege diep gewortelde opvattingen in de eigen gemeenschap over belang van maagdelijkheid tot aan het huwelijk. Met meisjesbesnijdenis willen ouders hun dochter veelal beschermen tegen seks voor het huwelijk en haar eer niet bedoezelen. Hierdoor heeft ze meer kansen hebben op de huwelijksmarkt en een goede man trouwen.

Een besnijdenis werd van oudsher meestal uitgevoerd buiten een kliniek, zonder verdoving en onder niet-hygiënische omstandigheden. Meestal werd dit gedaan door lokale (vroed)vrouwen/benijdsters die meestal niet medisch geschoold zijn. De WHO signaleert echter een toename van het aantal meisjes dat in een kliniek door professionals onder verdoving wordt besneden. Met name in landen als Egypte, Soedan en Kenia. Dit wordt veelal gedaan om de hygiëne te waarborgen.

Schadelijke gevolgen voor de gezondheid

VGV kan schadelijk zijn voor de gezondheid, zowel lichamelijk, seksueel als psychisch.

- Animatie-meisjesbesnijdenis wat kan Sara doen via: <https://www.pharos.nl/thema/meisjesbesnijdenis-vgv/>

Vrouwen kunnen zowel kort na de besnijdenis als lang daarna problemen hebben die achteraf gezien gerelateerd zijn aan hun besnijdenis. De lichamelijke klachten op korte termijn variëren onder meer van extreme pijn tot overmatig bloedverlies, shock en overlijden tijdens en direct na de besnijdenis. Klachten op langere termijn zijn onder meer menstruatieklachten, chronische infecties, seksuele en moeilijk of pijnlijk plassen en een moeilijke bevalling.

- Zie: <https://www.pharos.nl/infosheets/algemene-informatie-over-meisjesbesnijdenis/>

Besneden vrouwen leggen zelf lang niet altijd het verband tussen hun besnijdenis en hun klachten. Soms zijn ze zich er niet van bewust dát ze besneden zijn. Bij sommige vormen zijn er geen van buitenaf zichtbare littekens te zien en eventuele pijnklachten horen in hun ogen soms gewoon bij het vrouw-zijn. Ook professionals brengen de klachten lang niet altijd in verband met een mogelijke besnijdenis.

Vormen van meisjesbesnijdenis

De WHO onderscheidt 4 hoofdvormen van meisjesbesnijdenis. Tussen de verschillende vormen bestaat overlap en binnen elke variant zijn er meerdere varianten mogelijk.

Type 1:

Gedeeltelijke of totale verwijdering van de clitoris en/of de voorhuid.

Type 2:

Gedeeltelijk of totale verwijdering van de clitoris en de kleine schaamlippen, met of zonder verwijdering van de grote schaamlippen.

Type 3:

Vernauwen van de vaginale opening door wegsnijden en aan elkaar hechten van de kleine schaamlippen en/of de grote schaamlippen, met of zonder verwijdering van de clitoris.

Type 4:

Alle andere schadelijke handelingen aan de vrouwelijke geslachtsorganen om niet-medische redenen, zoals prikken, piercing, kerven, schrapen en wegbranden.

De meest ingrijpende vorm is type 3. Deze vorm zorgt doorgaans voor de meeste gezondheidsklachten.

- <https://www.pharos.nl/wp-content/uploads/2018/10/Basisgezondheidsvoorlichting-aan-vluchtelingen-in-azc's-en-nieuwkomers-in-de-gemeente-voor-professionals-in-de-gezondheidszorg-Module-4.pdf>
- <https://www.zanzu.nl/nl/vrouwelijke-genitale-verminking>

Strafbaarheid

In Nederland zijn alle vormen van meisjesbesnijdenis strafbaar.

Iemand die:

- Aanzet tot meisjesbesnijdenis,
- Meisjesbesnijdenis uitvoert, of
- Als medeplichtige meisjesbesnijdenis mogelijk helpt maken, kan een gevangenisstraf van maximaal 12 jaar krijgen. Ook als een meisje toestemming geeft (<https://www.zanzu.nl/nl/woordenboek/toestemming-geven>) tot meisjesbesnijdenis.

Ouders die met hun dochter naar een ander land reizen om vrouwelijke genitale verminking te laten uitvoeren, kunnen in Nederland worden gestraft. Als een meisje jonger is dan 18 jaar wordt dit gezien als kindermenshandeling en kunnen de straffen hoger liggen. Vrouwen kunnen tot 20 jaar na hun 18^e jaar nog een klacht indienen. Dus ook als ze als (jong) meisje zijn besneden.

- <https://www.zanzu.nl/nl/vrouwelijke-genitale-verminking-0>

Er zijn organisaties in Nederland die strijden tegen meisjesbesnijdenis. Er zijn steeds meer mannen en vrouwen uit landen waar meisjesbesnijdenis voorkomt (ook in Nederland), die strijden tegen meisjesbesnijdenis, bijvoorbeeld:

- Men-speakout-vgv: <http://menspeakout.eu/?lang=nl>
- FSN: <http://www.fsan.nl/>

Sociale druk

Ouders die hun kind zelf niet willen laten besnijden ervaren soms de druk van hun sociale omgeving. Zo kan het zijn dat familie in het herkomstland er anders over denkt dan zij. Meiden lopen bij familiebezoek in het land van herkomst, tegen de wil van hun ouders, soms het risico te worden besneden. Het is belangrijk dat ook de familieleden in de herkomstlanden goed geïnformeerd zijn over de consequenties van een besnijdenis van het meisje en de strafbaarheid daarvan.

Ouders die met hun dochters met vakantie gaan in het land van herkomst kunnen een 'Verklaring tegen meisjesbesnijdenis' meenemen. Ze kunnen daarmee hun familie informeren over de consequenties en strafbaarheid van meisjesbesnijdenis. De verklaring is ontwikkeld door VWS en is beschikbaar in het Amhaars, Arabisch, Engels, Frans, Nederlands, Somalisch en Tigrinya.

Pharos: preventiemateriaal: verklaring meisjesbesnijdenis:

<https://www.pharos.nl/infosheets/meisjesbesnijdenis-preventiematerialen/#verklaring-meisjesbesnijdenis>

Voor ouders uit herkomstlanden waar meisjesbesnijdenis van oudsher voorkomt, is een folder beschikbaar met informatie over feiten en mythes rond meisjesbesnijdenis. Deze folder 'Mijn ouders zeggen nee' is verkrijgbaar in vijf talen, namelijk in het:

Arabisch: <https://www.pharos.nl/kennisbank/mijn-ouders-zeggen-nee-arabisch/>

Engels: <https://www.pharos.nl/kennisbank/my-parents-say-no/>

Frans: <https://www.pharos.nl/kennisbank/mes-parents-disent-non/>

Nederlands: <https://www.pharos.nl/kennisbank/mijn-ouders-zeggen-nee/>

Somalisch: <https://www.pharos.nl/kennisbank/waalidkayqa-waxay-yiraahdeen-maya/>

Informatie en hulp

Voor vrouwen die besneden zijn, of voor wie het gevaar van besnijdenis dreigt, zijn er gespecialiseerde organisaties voor hulp en informatie.

- Pharos- sociale kaart: <https://www.pharos.nl/thema/meisjesbesnijdenis-vgv/>
- Spreekuren voor besneden vrouwen: <https://www.pharos.nl/infosheets/meisjesbesnijdenis-vgv-spreekuren/>
- Zanzu.nl/nl- hulp of informatie nodig?: <https://www.zanzu.nl/nl/vrouwelijke-genitale-verminking-0>

Inzet sleutelpersonen

- <https://www.pharos.nl/infosheets/meisjesbesnijdenis-nederlandse-ketenaanpak/>

Extra informatie

- <https://www.nidos.nl/uitgelicht/het-kenniscentrum-eritrese-amvs/>
- Pharos - Startpagina meisjesbesnijdenis: <https://www.pharos.nl/infosheets/algemene-informatie-over-meisjesbesnijdenis/>
- <https://www.pharos.nl/infosheets/meisjesbesnijdenis-nederlandse-ketenaanpak/>
- <https://www.pharos.nl/infosheets/meisjesbesnijdenis-protocollen/>
- <http://www.pharos.nl/nl/kenniscentrum/meisjesbesnijdenis/focal-point-meisjesbesnijdenis/spreekuren>
- PreventieVGV- jgzprofs: <https://vgv.ggd.nl/>
- Thema Relaties/seksualiteit/zwangerschap in Werkboek inburgeren Taalniveau A1 en A2 en B1 op pagina gezond inburgeren <https://www.pharos.nl/kennisbank/?zoeken=gezond+inburgeren>

Achtergrondinformatie Jongensbesnijdenis

Wereldwijd worden per jaar naar schatting zo'n 13 miljoen jongens besneden. In Nederland komt dit zo'n 10.000 – 15.000 keer per jaar voor. Jongensbesnijdenis wordt (soms) uit medische overwegingen uitgevoerd. Bijvoorbeeld omdat een vernauwing van de voorhuid het moeilijk of pijnlijk maakt om de eikel schoon te houden of om te plassen. Daarnaast laten ouders hun zonen ook besnijden vanwege hun geloof (islam of jodendom). Jongensbesnijdenis wordt dan door ouders en families gezien als een belangrijk overgangsrитуeel van jongen naar man en wordt feestelijk gevierd.

Ook worden jongens besneden vanwege hygiënische redenen. Dit berust echter op een misvatting. Een onbesneden en goed schoon gehouden penis is net zo schoon als een besneden penis. Het besnijden van jongens is niet helemaal zonder risico's: er kunnen zich complicaties voordoen. Bovendien wordt het gezien als een schending van de lichamelijke integriteit.

Standpunt in Nederland

De Nederlandse organisatie van artsen (KNMG) heeft zich uitgesproken tegen jongensbesnijdenis. Zij zien geen medische grond voor jongensbesnijdenis en wijzen jongensbesnijdenis louter op basis van culturele en religieuze redenen af. Zij zien jongensbesnijdenis als schendig van de integriteit van het lichaam. Medische ingrepen in of aan het lichaam zijn alleen toegestaan als er sprake is van ziekte, of afwijkingen of als overtuigend is aangetoond dat de ingreep in het belang van het kind is. Het zonder medische reden chirurgisch verwijderen van de voorhuid bij jongens is schadelijk en een ernstige schending van fundamentele kinderrechten. De KNMG roept artsen op om jongensbesnijdenis te ontmoedigen en ouders die de ingreep overwegen actief en indringend op de hoogte te brengen van het ontbreken van medische voordelen en het gevaar van complicaties. De kosten van een jongensbesnijdenis worden niet vergoed vanuit het basispakket. Een aantal zorgverzekeraars vergoedt de kosten van een besnijdenis vanuit de aanvullende verzekering.

Zie voor het KNMG standpunt over jongensbesnijdenis

- <https://www.knmg.nl/advies-richtlijnen/dossiers/jongensbesnijdenis.htm>

Voor meer uitgebreide informatie over jongensbesnijdenis zie <https://www.zanzu.nl/nl/besnijdenis>

